

ДОМЕТИ АГРЕСИЈЕ СЕЛЕФИЈА НА НЕИНТЕГРИСАНОМ ДЕЛУ БАЛКАНА

Милан Мијалковски
Универзитет у Београду, Факултет безбедности

Традиционално нестабилни Балкан задржао је многа експлозивна обележја и на почетку овог (21) века, посебно на простору Босне и Херцеговине, Црне Горе, Македоније и Србије, које нису адекватно укључене у европске и евро-атлантске структуре. У раду су размотрене и изложене поуздане чињенице о томе да се на овом, неинтегрисаном делу Балкана спроводи ефективна специфична агресија селефија (радикалних исламиста), чија је узданица терористичка Ал Каида, а крајњи циљ успостављање Балканског калифата (Балканистан), као део замишљене јединствене светске државе муслимана (Ума). Због малих изгледа да њихова агресија буде ефикасно онемогућена, предвиђа се суморна будућност читавог Балкана, чак и уколико у догледно време све његове државе буду потпуно интегрисане у ЕУ и НАТО.

Кључне речи: *Балкан, селефије, вехабије, тероризам, Ал Каида.*

Увод

Различити нивои интегрисаности земаља југоисточне Европе у европску безбедносну архитектуру на почетку 21. века треба да забрину, а не брину, све искрене поборнике европских вредности, међународног мира и безбедности. То првенствено због тога што је овај део Европе, познат као Балкан, у безбедносном смислу задржао многе рецидиве из прошлости, сажете у синтагми „буре барута“. Међу бројним узроцима који су допринели стицању и одржавању такве његове експлозивности, наглашен значај имале су континуиране неконвенционалне и кампањске конвенционалне агресије ванбалканских хегемона на простору Балкана, које су, поред осталог, снажно подстицале поједине балканске народе да и геноцидом отимају територију других народа. Стога је основано претпоставити да док све земље Балкана не буду потпуно интегрисане у европске и/или евро-атлантске безбедносне структуре, постоји могућност поново да буде запаљен фитиљ балканског „бурета барута“. У ствари, могуће су спољне агресије и/или оружани сукоби између балканских народа.¹

¹ „Хрватска је пред новим ратом, Балкан ће поново експлодирати у насиљу, то је само питање времена. Такозвана међународна заједница сама је запалила пламен етничког сукоба“, писао је 20. маја 2011. у *Вашингтон тајмсу* Џефри Кунер, амерички колумниста који се често бави земљама бивше Југославије.

У вези са тим, посебно треба имати на уму да се на Балкану у претходне две деценије (а и данас) одвија специфична ефективна агресија селефија (радикалних муслимана), чију узданицу представља терористички колективитет Ал Каида, а крајњи циљ је успостављање Балканског калифата, као део замишљеног пројекта – Ума. Многе релевантне чињенице поуздано потврђују успешност селефистичке агресије на Балкану. Упркос томе, у оптицају су недопустиви превиди, схватања и оцене које маргинализују или потпуно игноришу ову опасност. Тежиште Ал Каиде усмерено је против земаља које нису чланице ЕУ и НАТО (Босна и Херцеговина, Црна Гора, Македонија и Србија), а приоритетно је усмерено против респектабилне циљне групе – око пет милиона муслимана-ханефија.

Селефије (за њихово означавање у теорији преовлађује термин „вехабије“, нап. аут.) су усклађеном применом суптилно-агресивних делатности успеле да „реисламузују“ око 10 одсто муслимана (Бошњака и Албанаца) на Балкану и учвршћују постигнути успех. Ти муслимани, „конвертити“, чине велики напор да преосталим муслиманима (90 одсто) наметну прихватање изворног или чистог (политичког) ислама. У том смислу, стварају разноврсне проблеме исламским верским заједницама у региону и представљају безбедносни проблем државама Балкана. Један такав изведен терористички напад и неколико осујећених напада у 2010. години на Балкану у довољној мери упозоравају на њихову фанатизованост и способност за примену насиља, као и очевидну нестрпљивост у погледу постизања својих циљева. Стога је сврха овог рада да реалистично упозори на одмакlost постојеће фазе селефијске агресије, као озбиљне претње безбедности, првенствено за неинтегрисане државе Балкана и евентуално да подстакне примарне жртве мжна предузимање одговарајућих противмера.

Неке чињенице о незбринutom делу Балкана

Појам Балкан у литератури се различито дефинише. У географском смислу најчешће се изједначава са Балканским полуострвом. У динамичној и углавном трагичној историји народа Балкана државне границе су често мењане. Данас се на Балкану налази десет држава (Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарска, Црна Гора, Грчка, Хрватска, Македонија, Румунија, Србија и Словенија) и квазидржава „Косово“. Огромна измешаност народа и религија на Балкану (православље, католицизам и ислам), коју су често карактерисали неповерење, спорења и оружани сукоби, поред осталог, спутавала их је да успоставе државе по принципу „нација-држава“. У њиховим међуетничким, међуверским и међудржавним сукобима наглашену улогу имали су ванбалкански хегемони.

Оваква обележја Балкана испољена су у последњој деценији 20. века, када је насилно разбијена мултинационална Југославија и драстично актуелизован његов геополитички значај. Изазоване штетне последице само су делимично саниране и зато, у блиској будућности, није изгледна његова адекватна стабилност. Верује се да се због тога данас за овај нестабилни део Балкана у политичко-дипломатском речнику употребљава термин Западни Балкан,² где спадају Албанија, Босна и Хер-

² Милољуб Сретеновић: „Геополитички положај Западног Балкана“, *Војно дело*, Пролеће/2010, Министарство одбране Републике Србије, Београд, 2010, с. 53–75.

цеговина, Црна Гора, Македонија, Хрватска и Србија. Очигледно, реч је о недефинисаном политичком простору на којем су се у блиској прошлости одвијали оружани сукоби, а политичко-безбедносна ситуација ни данас није стабилна. Етничко-верске тензије, екстремизам, тероризам, организовани криминал и корупција су карактеристични безбедносни проблеми ових држава.

Наведене чињенице и различити нивои интегрисаности држава овог региона у ЕУ и НАТО (Албанија и Хрватска су 1. априла 2008. године постале чланице НАТО, док су друге државе Западног Балкана само симболично „збринуте“ у оквиру НАТО Програма „Партнерство за мир“), указују на неодрживост термина Западни Балкан, односно неопходан је нови термин за неинтегрисане државе. Реч је, пре свега, о четири „слабе и незбринуте“ државе које су суочене са бројним и разноврсним политичким, економским, социјалним, етничким, верским и безбедносним проблемима, које нису у стању да самостално успешно реше. Сумњичава подршка коју добијају од неких моћних међународних фактора за решавање тешко решивих проблема, код њих систематски потврђује сазнање о сопственој (тренутној?) „изоштености“ из породице европских народа, односно да нису ваљано „збринуте“. Иако су свесне да њихова „збринутост“ у оквиру НАТО или ЕУ не би аутоматски отклонила постојеће изазове и претње њиховој националној безбедности, приоритетно рачунају на позитиван психолошки ефекат, као прекретницу мењања на боље своје унутрашње стабилности и свог међународног положаја. Имајући то на уму, сматрамо да је за простор који обухватају Србија, Македонија, Црна Гора и Босна и Херцеговина адекватнији термин **неинтегрисани или „незбринуте“ део Балкана**.

Све државе на неинтегрисаном делу Балкана су републике некадашње комунистичке Југославије, а у безбедносном смислу функционишу по систему спојених судова. Напросто, суочене су са истоветним или сличним безбедносним изазовима и претњама, чији су локални актери у вишеструком дослуху са ванбалканским међународним и недржавним чиниоцима. У таквим околностима **селефије** и њихово милитантно језгро **Ал Каида** остварују успешан продор међу становништво муслиманске вероисповести у овом делу Балкана. Реч је о циљној групи, односно објекту напада од око пет милиона људи („вероодступници“), односно 43,7% грађана Босне и Херцеговине, 20,7% грађана Црне Горе, око 29% грађана Македоније и око 20% грађана Србије, углавном на Косову и Метохији.

Република Србија је по површини и броју становника³ највећа држава на неинтегрисаном делу Балкана. Суочена је са многим проблемима, а без преседана је проблем у вези са одбраном њеног територијалног интегритета (Према Резолуцији 1244 Савета безбедности УН Косово је саставни део Србије, међутим око 70 држава грубо ју је прекршило својом сагласношћу са одлуком албанских сепаратиста да Србији отму Косово).

Република Босна и Херцеговина,⁴ са постојећим уставним уређењем. призната је 21. новембра 1995. године Дејтонским мировним споразумом и састоји се од два

³ У Србији, без Косова, живи 7.498.000 људи, од чега су 82,9% Срби, 3,9% Мађари, 1,8% Бошњаци, 1,4% Роми, 0,9% Хрвати, 0,8% Албанци и остали. На Косову живи око 2.000.000 људи (подаци су приближни јер су Албанци бојкотовали изборе 1991. године, нап. аут.), од чега су око 77% Албанци, 13,3% Срби, 1,7% Црногорци и остали (*Атлас државе света*, Младинска књига, Београд, 2005, с. 166).

⁴ Број становника је 3.720.000, од чега су 43,7% Бошњаци, 31,4% Срби, 17,3% Хрвати и 7,6% остали (Исто, стр. 24).

ентитета – српског (Република Српска) и бошњачко-хрватског (Федерација БиХ), а екстремисти агресивно покушавају да ревидирају њено уређење.

Република Македонија⁵ прогласила је независност 1991. године, али има озбиљан спор у вези са именом (оспорава га Грчка), а на унутрашњем плану са албанским сепаратистима, који су под снажним утицајем вехабија.

Република Црна Гора⁶ постала је независна 2006. године, а изражен унутрашњи проблем је то што је број Црногораца мањи од 60% укупног становништва.

Циљ селефија/вехабија – Балкански калифат

Ради ваљане идентификације циљева и суштине агресије вехабија на Балкану, неопходно је најпре имати на уму неке кључне чињенице о исламу као религији, а потом о исламу на Балкану. Треба поћи од чињенице да у исламу данас егзистирају седам мезхеба (праваца)⁷ – правних школа које су у функцији разумевања текстова Курана. Муслимани на Балкану вековима следе Ханефијски мезхеб, али на измаку 20. века на Балкан су почели да пристижу мисионари, познати као вехабије или селефије,⁸ који су следбеници Ханбелијског мезхеба и пропагирају да су они на правцу добрих претходника (селефу салих).

Суштина веровања селефија и вехабија је да су они заступници изворне религије и аутентичне исламске цивилизације, док су остали муслимани застранили са правог пута ислама. У складу с тим истичу да је њихова визија ислама једино прихватљива а они спасена скупина, док су следбеници других мезхеба новотари (вероодступници). Њихова ултимативна порука „Ко сумња у ово (Ханбелијски мезхеб) он је неверник“⁹ и сугестија да се „сумња отклања беспоговорним прихватањем њиховог учења, а уколико се пружа отпор, дозвољена су сва средства за његово сламање“,¹⁰ поуздано указују да таквом својом искључивошћу представљају опасност по безбедност муслимана следбеника других мезхеба и, наравно, грађана других вероисповести и атеиста.

Текст о вехабизму који је штампан у званичном органу Исламске заједнице за БиХ, у којем се, осим осталог, каже: „Њихов верски, социјални и политички принцип

⁵ Број становника је 2.056.000, од чега су 62,4% Македонци, 25,2% Албанци, 3,9% Турци, 2,7% Роми, 1,8% Срби, 0,5% Власи и остали (*Исто*, с. 105).

⁶ Број становника је 620.145, од чега су 40,6% Црногорци, 30% Срби, 13,7% Муслимани, 7% Албанци и остали (*Исто*, стр. 32).

⁷ „Зејдијски мезхеб, Ханефијски мезхеб, Маликијски мезхеб, Сафијски мезхеб, Ханбелијски мезхеб, Шиитски мезхеб и Ибадијски мезхеб“ (Хасан Али Секкаф, *Вехабизам/Селефизам*, Сребрено перо, Сарајево, 2005, с. 26–28).

⁸ „Чињеница је да нема разлике између селефија и вехабија и да су то два различита једне кованице. Сви они верују у исте догме и носе исте идеје. Унутар арапског полуострва то су вехабије ханбелије, док се ван њега то назива селефизам“ (*Исто*, с. 33).

⁹ *Исто*, с. 39.

¹⁰ Тај став датира из 12. века, када је Мухамед б. Абдул-Вахаб придобио следбенике који су веровали да је свако ко не верује у оно што он каже вероодступник, и да су његова крв и иметак дозвољени, што подразумева да је дозвољена његова егзекуција и конфискавање имовине.

своди се на парољу: Или ћеш бити вехабија или ћемо те убити, отети ти иметак и поробити укућане“,¹¹ разоткрива суштину тог екстремистичког учења у исламу. У том смислу, њихова стратегија и тактика ради наметања свог мишљења следбеницима других учења у исламу представља изражену безбедносну претњу. Карактеристичне методе¹² су: **изолација новотара** (њиховим следбеницима се забрањује да читају књиге других мезхеба или да чују њихово мишљење, да се упознају и друже са њима и слично); **смутња и ширење гласина о супарницима** (пребацују својим неистомишљеницима да су новотари, да су непријатељи ислама, да су Јевреји и убачени међу муслимане да их покваре, веровање да су неверници и слично); **свађа, туча, деструкција и оружани обрачун** (прибегавају тучи и разарању ради затирања противничког мишљења, убијају друге, односно употребљавају физичку силу као средство за наметање веровања и застрашивање неистомишљеника међу муслиманима); **фалсификују дела исламске баштине** и друге.

На таквој искључивој и агресивној доктрини створена је Ал Каида, која сматра да „једина прихватљива форма џихада јесте оружана борба, а ислам је борбена религија и увек се наметао силом“¹³ ради успостављања исламске државе, односно претварање читавог света у земљу ислама (дар ал ислам), где би на снази био један закон (шериијат) и један владар, наследник Мухамеда и представник Алаха. То је потврдио утицајни вехабија Ахмед ибн Нафи из Меке, када је пре почетка рата у БиХ (1992), позивајући муслиманске земље да помогну босанско-херцеговачким муслиманима, рекао: „**Пред нама је успостављање калифата на Балкану, јер је Балкан пут ка освајању Европе... Знајте, према томе, браћо да време ради за нас. Калифат је пред вратима**“.¹⁴ У складу са том идејом, пре две деценије многи припадници вехабија и Ал Каиде, наоружани радикалним идејама и пушкама, упутили су се на Балкан, који је представљао „само једно од попришта њихове борбе за освајање подршке муслиманских народа широм исламског света“, где су „помешали своју крв са крвљу Босанаца“.¹⁵ Не постоје прецизни подаци о размерама инвазије Ал Каиде у БиХ. Процене указују да је реч од 10.000 до 12.000 муџахедина који су били организовани у посебне војне саставе или у саставима тзв. Армије БиХ учествовали у терористичким и борбеним дејствима.¹⁶

¹¹ То је вехабизам, „Препород“, Сарајево, 1. 11. 1991, с. 18.

¹² Хасан Али Секкаф, н. д., с. 130–135.

¹³ Цитирано према Н. I. Amr., „Legitimite et revolution en islam, le debat ouvert par L/ Obligation absent“, u: *Peuples mediterraneens*, Pariz, br. 21/1982. О tome videti i u: Miroљub Јeftiћ, *Savremeni dџihad kao rat*, 3. izdanje, Nikola Pašić, Beograd, 2001.

¹⁴ Изјава професора политичких и правних теорија бањалучког Правног факултета др Николе Поплашена у вези са програмом Партије правог пута, која је основана 2010. године у БиХ „с намером да реафирмише вредности ислама“ (Боро Марић, „Ислам као политички програм“, *Политика*, Београд, 22. 5. 2010).

¹⁵ Из писма Осаме бин Ладена о статусу џихада у БиХ, датираног са 26. јули 2002. године, које је објавио Пентагон, коришћењем базе података америчке војне обавештајне службе. Садржај писма је интерпретиран у неким медијима (Есад Хећимовић, „Ал Каида је ратовала у БиХ“, *Дани*, Сарајево, 17. 3. 2006).

¹⁶ „У питању колико је било страних муџахедина у БиХ, свакако је изнимно важно мишљење последњег заповедника одреда Ел Муџахедин Абу Ал Маалија, који је рекао да је правих муџахедина у Босни било 5.000 до 6.000“ (Ивица Мливиончић, *Ал Каида се калила у Босни и Херцеговини*, Наша огњишта, Томиславград, 2007, с. 127).

Њихов први ешелон дошао је на Балкан са приоритетним задатком да „реисламизује“ балканске муслимане, који „ништа не знају о исламу“. Абу Абд ал Азиз, први вођа муџахедина у БиХ, кренуо је из Кабула на Балкан са четири ветерана авганистанског џихада – да подучава „заблуделе босанске муслимане истинском исламу, а то је нешто што се не сме поништити“.¹⁷ Касније је изјављивао да је такво ангажовање било изазовније него у борбеним дејствима и сматрао да би „**најгори сценарио била ...мешовита држава или мешовити парламент или мешовита влада муслимана и хришћана**“. Будући да су успели да придобију респектабилан број муслимана на Балкану за вехабијско схватање ислама, као и да се број њихових поборника систематски повећава, њихов успех је очигледан, а тиме и претња безбедности Балкана, првенствено јер су створили поуздану базу за регрутовање припадника тзв. „беле“ Ал Каиде, који су претходних година на Балкану и ван њега покушали да изведу или су извели терористичке нападе. О каквој је врсти претње безбедности мултиетничком Балкани реч довољно говори став првог председника најбројније вехабијске организације у БиХ Аднана Пеза: „**Нема коегзистенције са католицима и православцима, као ни са муслиманима атеистима**“.¹⁸

Процене указују да се у БиХ број Бошњака „реисламизираних“ у духу вехабизма креће од 10 до 20 одсто од укупног броја, односно између 200.000 и 400.000 људи,¹⁹ док се број Албанаца у Македонији и Србији (Косово и Метохији²⁰) који су прихватили вехабизам процењује на око 200.000, а Бошњака вехабија у Црној Гори и Србији²¹ на неколико стотина.

Независно од тога да ли је процењени број вехабија на неинтегрисаном делу Балкана прецењен, потцењен или реалистичан, имајући на уму да су пре двадесет година то били само појединци, одражава важан помак у реализацији плана селекција и Ал Каиде²² на успостављању исламистичке државе на Балкану. Наиме, балкански и ванбалкански радикални исламистичко-терористички колективитети у до-

¹⁷ Џон Р. Шиндлер, *Несвети терор*, Службени гласник, Београд, 2009, с. 118.

¹⁸ Према: *Нови лист*, Ријека, 30. 12. 2002, с. 3.

¹⁹ Према резултатима истраживања агенције „Prism Research“, око 3,3 одсто муслимана у БиХ активно и дословно следи вехабијска учења, док је око 12,9 склоно да прихвати то учење (укупно 16,9 одсто). Међутим, будући да се вехабизму противи, директно или индиректно, тек око 67 одсто муслимана у БиХ, евидентно је већи постотак присталица вехабизма. У том контексту је и анализа америчког дневног листа *Boston Globe*, у којој се наводи да следбеници вехабијског учења чине око 20 одсто муслимана у БиХ (Оливер Потезица, *Вехабије између истине и предрасуде*, Филип Вишњић, Београд, 2007, с. 183).

²⁰ Процене указују да је на Косову и Метохији око 80.000 и у Македонији између 5.000 и 10.000 Албанаца прихватило вехабизам, а имајући у виду да на молитве долазе искључиво мушкарци који представљају многољудне породице, број Албанаца вехабија процењује се на око 200.000, што у односу на два милиона Албанаца чини око 10 одсто становништва (*Косово бачва барута*, текст истраживачког тима, објављен дана 29. 12. 2008. године на сајту www.necenzurisano.com.)

²¹ У извештају „Међународне кризне групе“ са насловом *Српски санџак – Још увек заборављен*, поред осталог се наводи да у Санџаку има 300–350 вехабија, али да је само око 50 њих активно (International Crisis Group, „Serbia /s Sandžak – Still Forgotten“, *Europe Report*, No. 162, Brisel, 8. april 2005).

²² Ефикасном оперативном ангажованошћу обавештајних служби неких западних земаља у првим годинама овог (21) века у Авганистану, Ираку и БиХ дошло се до тајног документа „План Ал Каиде 2020“, којим је предвидела да у том периоду „реисламизује“ муслимане на Балкану и оствари респектабилне успехе у Европи. Реч је о документацији која садржи преко 10.000 страница планираних активности, разврстаних у седам фаза, које планира да реализује до 2000. године.

слуху са Ал Каидом процењују да имају идејне, финансијске, инфраструктурне, програмске, образовне и кадровске ресурсе на Балкану који им омогућавају да ефикасно спречавају стабилизацију политичког, економског и безбедносног стања у свим државама Балкана, укључујући и могућност да изазову оружане конфликте ширих размера. Уверени су да ће у остваривању својих циљева, као и у блиској прошлости, имати подршку моћних западних хришћанских земаља, које заслепљене својим тренутним геополитичким интересима нису у стању(?) да разоткрију њихову подвалу или је региструју али потцењују. У складу с тим, сматрају да ће у оквиру пројектоване исламистичке државе до 3000. године на простору од Атлантика до Урала најпре успоставити „Балкански калифат“ или „Балканистан“ („стан“ на арапском језику значи место, простор, област и отуда називи Курдистан, Пакистан, Авганистан, Туркменистан...), одакле ће, потом, успешније „освајати“ Европу.

Терористичка компонента вехабијске агресије на Балкану

Наслов текста *Није сваки вехабија терорист, него је сваки терориста вехабија*,²³ као и неки осујећени и изведени терористички напади вехабија на Балкану, представљају реалистичан путоказ за сагледавање садржаја и ефеката агресије поборника вехабијског покрета на овом простору. Реч је о томе да вехабије агресивно и успешно спроводе „идеолошки тероризам“,²⁴ који повремено испољавају на „практичан начин“ и тиме представљају изражену безбедносну претњу региону.

Балкан за вехабије представља важно поприште офанзивног џихада за наметање изворног ислама, јер сматрају да балкански муслимани (Бошњаци и Албанци) практикују ислам који одступа од изворног ислама. У складу с тим, покушавају да промене њихов верски (ханефијски) идентитет и успоставе нови систем вредности, попут оног у Саудијској Арабији. Међутим, будући да немају адекватну моћ да убеду балканске муслимане да се одрекну форме ислама коју већ вековима практикују и суочавају се са отпором, ради његовог сламања употребљавају и насиље, познато као тероризам. Реч је о сложеном процесу којег су покренули такозвани увезени џихадисти²⁵ (ванбалкански муџахедини и

²³ Елдар Хаџовић, *БХ Дани* (Сарајево), бр. 452, 10. 2. 2006.

²⁴ „Селефије и вехабије не прихватају дијалог, дискусију и друго мишљење од остатка муслимана (тај остатак представља преко 95% укупног броја муслимана, нап. аут.), него настоје разним облицима терорисања сузбити дијалог и отпор, те не признају да постоје друге исламске школе... Они рабе и упражњавају два облика тероризма: идеолошки и практични... **Идеолошки тероризам** се очитава у оптуживању људи да су починили неверство или новотарију у вери, да су неистомишљеници, непријатељи Суннета и Божије једноће... **Практични тероризам** који има више обележја, као што су насиље над неистомишљеницима... зна прерастати у оружане сукобе као што се догодило у Пакистану, Авганистану, Јемену, Алжиру итд.“ (Хасан Али Секкаф, *Вехабизам/Селефизам – идеолошка парадигма и историјски коријени*, Сребрно перо, Сарајево, 2005, с. 138).

²⁵ За означавање муслимана који у складу са селефијским тумачењем ислама предузимају одређени облик насиља против особа других верских и политичких уверења, у оптицају су бројни термини: исламисти, исламски фундаменталисти, радикални исламисти, милитантни исламисти, тврдокорни исламисти, милитантни џихадисти, насилни екстремисти, ултраконзервативни салафити, радикално политички исламисти, муџахедини, терористи, исламски ратници, Алахои ратници или војници, исламски терористи, религиозни фанатици, терористички настројени исламисти, џихадисти и сличних. Неки експерти

мисионари), а данас агресивно реализују домаће вехабије – Бошњаци и Албанци који су прихватили њихов начин практиковања ислама.

Комплекс њихових усклађених походних делатности условно се може разврста-ти у верско-индоктринарне,²⁶ пропагандне,²⁷ финансијске,²⁸ регрутне²⁹ и **терористичке**, а представљају део такозваног глобалног цихада, чији су први ешелон милитантни колективитети а њихова узданица Ал Каида. Циљеви поборника тог цихада формулисани су у „Повељи исламске борбе“,³⁰ у којој се прети насиљем свима („вероодступницима и неверницима“) који одбијају да прихвате божје законе и послушност Богу. Евидентно је да вехабије на Балкану доследно уважавају поруке „Повеље“, будући да показују оперативну способност за извођење терористичких напада на Балкану и ван њега (схема 1). Стога је основано претпоставити да уколико агресија коју спроводе не буде ефикасно надзирана, Балкан може постати поприште међумуслиманских сукоба сличних онима у Алжиру, Пакистану, Јемени и другим земљама, с једне, а тиме ће бити максимално угрожена безбедност балканских земаља, са друге стране.

Анализа неких случајева **екстремистичко-терористичког** испољавања вехабија у 2010. години на Балкану (схема 1) разоткрива да су она резултат вишегодишњих темељних припрема и да поборници овог покрета представљају озбиљну безбедносну претњу државама у региону и међународној заједници. То посебно због тога што сматрају да је и најопаснији облик тероризма (самоубилачки) легитиман методом борбе за постизање политичких циљева.

сматрају да ради бољег разумевања суштине њиховог насиља „треба се фокусирати на прецизне дефиниције којима се служе сами терористи, утемељене првенствено на идеји цихада. Стога би најприкладнији и најтачнији термин био, и јесте, цихадисти“ (Валид Фарес, *Цихад у будућности*, Народна књига – Алфа, Београд, 2008, с. 77).

²⁶ Не признају уleme и исламске верске заједнице муслимана на Балкану, не признају матичну (секуларну) државу, намећују нови начин обављања молитве у џамијама и верских обреда у свакодневном животу, покушавају да отимају џамије, изграђују своје џамије, оснивају образовне установе, формирају вехабијске изоловане заједнице (џемате) и друге.

²⁷ Штампалу и дистрибуирају књиге и друге писане, аудио и и видео материјале у којима величају вехабизам, отварају радијске и телевизијске програме, користе интернет за регрутовање нових чланова, упућују претње особама које пишу, штампалу и дистрибуирају материјале који нису у складу са вехабијским практиковањем ислама, организују предавања, семинаре, округле столове, личним изгледом и облачењем (брада, краће панталоне...) препоручују другима како треба да изгледају и понашају се и сл.

²⁸ Преовлађујуће делатности финансирају путем невладиних и добротворних организација и имућних појединаца из Саудијске Арабије, Катара и из других земаља, формирају исламска предузећа и банке, „перу новац“, прикривају изворе и утрошак средстава пристиглих у виду хуманитарне помоћи итд.

²⁹ Под видом месечне новчане помоћи сиромашним муслиманима, придобијају их да прихвате њихово практиковање ислама, формирају разна удружења и невладине организације, организују јавне кампове за екстремне спортове где оспособљавају своје чланове за војно деловање, упућују поједине чланове у ванбалканске земље да „бране ислам“ и др.

³⁰ Реч је о документу који је италијанска полиција (1998) нашла у Исламском културном центру у Милану, у којем пише: „Ми Муслимани добили смо задатак да спроведемо Божји закон на земљи и да не дозволимо да иједна група на земљи влада мимо Божјих закона. Боримо се против сваког ко се томе не приклони и ко одбије послушност (Богу). Борба нам је наметнута ...како бисмо успоставили калифат, осветили Палестину, Шпанију, Балкан... Наши непријатељи су: хришћани, Јевреји, апостати, они који обожавају краву и ватру, наши секуларни владари... Цихад је уведен како би се проширила Божја религија и уништио сваки господар који не обожава Бога...“ (Еван Колман, *Цихад Ал Каида у Европи*, Алтерс, Београд, 2006, с. 21).

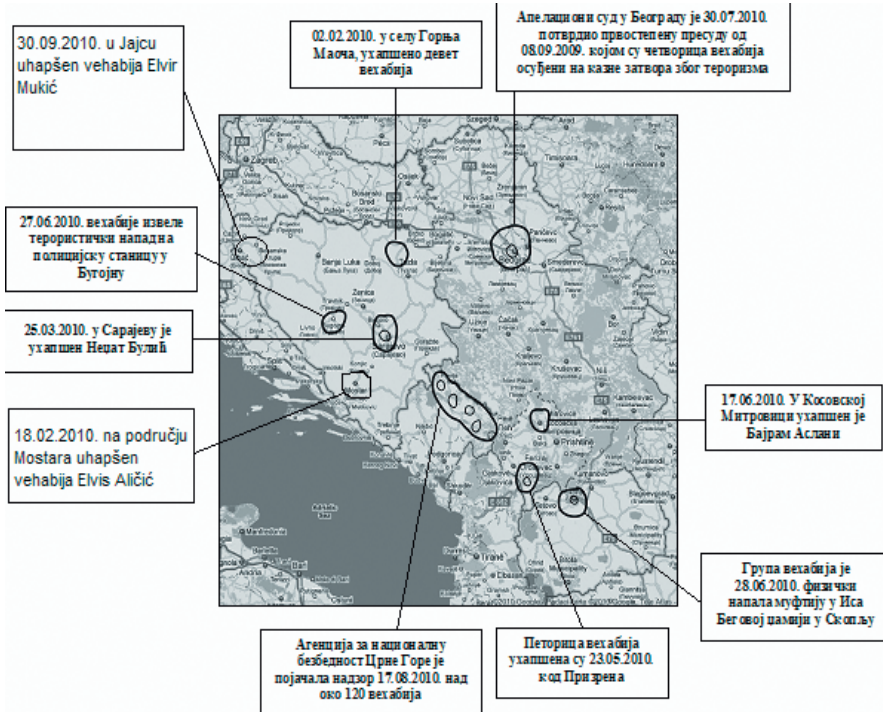

Схема 1 – Нека испољавања „идеолошког и практичног“ тероризма вехабija у 2010. години на незбринутом делу Балкана
(Извор: аутор)

Потенцијални терористи у џемату Горња Маоча

У ноћи између 1. и 2. фебруара 2010. године у здруженој полицијској операцији БиХ у селу Горња Маоча, недалеко од Тузле, ухашена су деветорица вехабija³¹ због основане сумње да су од 2002. године, у оквиру вехабijaске заједнице, формирали злочиначку организацију са циљем угрожавања територијалне целовитости БиХ, напада на уставни поредак и изазивања расне или верске мржње, раздора и нетрпељивости. Током хапшења и претреса њихових просторија заплена је 18 пиштоља, седам пушака, 30 оквира за пиштољ, 40 рачунара и лаптопова. Ухашенима је одређен једномесечни притвор.

Поборници вехабизма су у неколико заселака тог места организовали живот по шеријатском праву, односно својеврсну своју државу у држави. На прилазима своје

³¹ Лишени су слободе: Нусрет Имамовић (39), Елдин Имамовић (34), Џемал Казаферовић (25), Сафет Барчић, Едис Боснић, Џевад Хоџић, Хајрудин Рибић, Сенад Миџић и Мерсед Чекић (Боро Марић, „Удар на упориште вехабija“, *Политика*, Београд, 3. 2. 2010).

„државе“ успоставили су контролне пунктове, на којима су легитимисали сваку њима непознату особу, а унутар ње спроводили разноврсне делатности, тежишно верско-индоктринарне, и пропаганде и образовне (радила је школа према програму Јордана). Ту су долазиле и држале предавања вође неких џемата из Аустрије – Мухамед Порча,³² Неџат Балкан (за сарајевски „Сафф“, 2007. године, изјавио је да је „сваком муслиману џихад ... постао обавеза“) и Аднан Бузар,³³ а верује се и да су се ту скривале и особе које се због тероризма налазе на међународним потерницима.

О каквој је врсти џемата (џемат – локална муслиманска заједница, општина) реч укажује констатација и поруке њеног вође Нусрета Имамовића, саопштене у августу 2009. на једном скупу у том месту: „Горња Маоча је најбољи пример како се може радити и пуно урадити у прављењу исламске, шеријатске државе. Браћа у Горњој Маочи су најбољи пример одрицања оних који верују само у Алаха... Муслиман који верује у Алахов закон, а поштује и државне законе, само је напола муслиман. Тек када дубоко заневеује у све друге законе осим Алаховог, тек тада је прави муслиман“.³⁴ Имамовић је на вехабијском порталу „Пут вјерника“, 12. децембра 2008, одговарајући на питање једног посетиоца о самоубилачким терористичким нападима, односно да ли је грех опасати се динамитом и разнети међу групом неверника, одговорио: „Овакав вид борбе не сматрамо забрањеним, али исто тако не мислимо да га треба користити као што се користи класично убицајено оружје, него само у изузетним приликама и ситуацијама“.

Расположива сазнања указују да вехабијска заједница у Горњој Маочи представља само једну од многих у БиХ³⁵ и да је повезана је са вехабијама изван БиХ. Као вехабијска упоришта у БиХ, углавном размештена на међуентитетској линији Федерације БиХ и Републике Српске, помињу се: село Железно Поље код Зенице, Мехурићи код Травника, Каменица недалеко од Теслића и друга. Бошњаци који су формирали овакве џемате представљају безбедносни ризик за подстицање међунационалних сукоба, сматра Есад Хеђимовић, новинар из Зенице, и упозорава да је група из Горње Маоче повезана са нападима на Србе и Хрвате у околини Брчког, нападима на новинаре или ширење мржње.³⁶

³² Имамовић је живео у Бечу и често путовао на релацији Аустрија – Босна и био је повереник Мухамеда Порче, хоџе босанске џамије у 12. бечком округу. Порча се школовао за хоџу у Саудијској Арабији. Према писању бечког *Стандарда*, које су пренеле бањалучке *Независне новине* (7. 2. 2010), „Самостална заједница муслимана у Бечу, коју предводи хафиз Мухамед Порча могла би да постане расадник вехабија које долазе из БиХ“

³³ Бошњак Аднан Бузар 1988. године оженио се Палестинком, кћерком Абу Нидала, некада најтраженијег терористе на свету. На рачунима Ниддалове супруге (Бадија Халил) у швајцарским банкама било је 18 милиона долара. Део тог новца је одблокиран и Бадија је подигла осам милиона долара и наводно од тог новца се финансирају вехабије у БиХ, писао је сарајевски недељник *Слободна Босна* у марту 2007. године.

³⁴ Према: *Слободна Босна* (Сарајево), пренела *Политика*, Београд, 6. фебруар 2010.

³⁵ „Горња Маоча је само врх леденог брега, односно пародија оног што се у БиХ дешава већ 20 година и што представља највећу претњу њеној безбедности. Места сличних Горњој Маочи у БиХ има много и ако се она не нађу на мети надлежних органа, онда стање безбедности у БиХ, дугорочно гледано, неће бити добро“, изјавио је новинару београдске *Политике* (5. 2. 2010) председавајући Заједничке комисије за одбрану и безбедност БиХ Бранко Зрно.

³⁶ Новинар загребачког *Вечерњег листа* средином септембра 2005. боравио је у Горњој Маочи и у објављеном тексту навео је да су вехабије рекле да су „Хрвати најгора врста крсташа и да их треба што пре потаманити“, те да вехабије сневају о дану када ће „Алахова војска“ поразити „крсташе – синове мајмуна и свиња“ и ући кроз врата Ватикана и Рима и запретили да „када Алахова војска крене из Босне према Риму проћи и кроз Хрватску“, па ће Хрвати тада „осетити Алахову моћ“.

Бивши војни контрабавештајцац Микајло Митровић упозорио је у вези са тзв. Унијом џемата, осим осталог: „Унија исламских џемата у БиХ настала је као одраз незадовољства вехабија и Активне исламске омладине проценом ре-исламизације БиХ коју је започео Изетбеговић постављањем реиса Церића и довођењем страних плаћеника – муџахедина. Незадовољство је такође изражено и због резултата рата. Наиме, очекивали су да ће БиХ бити исламска, а не демократска, либерално-грађанска држава. Унија џемата је паралелна Исламска заједница, са седиштем у Бечу. Џемати који признају наводно паралелну Исламску заједницу, организовани су у шездесетак места, у оба босанско-херцеговачка ентитета, а њихове активности су разноврсне активности типа 'излета' и боравка у природи где се организују извиђања, стрељаштва, борилачке вештине и слично... Унија џемата је уствари њихова база за регрутовање кадра за потребе Ал Каиде. Одавде се уствари и врши попуна такозване беле Ал Каиде“.³⁷

И многе друге чињенице о вехабијама указују на то да је реч о потенцијалним терористима. На пример, припадници Државне агенције за истраге и заштиту (СИПА) БиХ су, 18. фебруара 2010, на подручју Јабланице и ширег подручја Мостара (ФБиХ) запленили 54 килограма експлозива, неколико пиштоља и већу количину пушчане муниције и у вези с тим ухапсили Елвиза Аличића, познатог као Абу Џафир, припадника злогласне муџахединске јединице „Ел Муџахид“. Аличић се сматра следбеником вехабија, а јавности је познат од 2006. године када је хапшен због претњи да ће дићи у ваздух крст на брду Хум изнад Мостара. Тада је признао да је од одређених особа афро-азијског порекла још 2004. године добио 9.000 долара за тај терористички напад, ради освете за хапшење у Јабланици и изручења Египту Шеика Имада.³⁸

Код активисте вехабијског покрета у Јајцу (Федерација БиХ) Елвира Мукића приликом хапшења (30. септембра 2010), пронађена је и одузета одређена количина оружја и војне опреме.³⁹

Према сличном (босанском) моделу организовани су и вехабијски џемати на читавом Балкану. Тако се у опширном тексту под насловом „Шефхет Краснићи на челу вехабијске паравојске изазива рат на Косову“,⁴⁰ поред осталог, наводи да вехабије у Сарајеву представљају 1–2 одсто становништва, а у Приштини чине више од 20 одсто становништва, односно да је Краснићијев џемат највећи муслимански џемат на Западном Балкану. Констатује се да су вехабије на Косову „не само верски, већ и социјални и политички покрет“ и да тај покрет води приштински вехабијски имам Шефхет Краснићи, који је на Косову данас оно што је Хитлер био у Немачкој 1933. године. Краснићијев џемат обухвата око 15 одсто Албанаца из Приштине, а уз њега постоје и други, мањи вехабијски џемати. Њему на молитву долази око 10.000 Албанаца, а покрет Шефхета Краснићија не скрива идеолошке сличности са Ал Каидом и међународним џихадистичким покретом, чиме је европски континент добио снажно терористичко упориште.

³⁷ Владо Азиновић, Маја Бјелајац, *Исламска радикализација – стварност или фатаморгана*, 19. 11. 2007 (<http://www.danas.org/content/article/719739.html?page=1&s=1&x=1#relatedInfoCont...>).

³⁸ Сања Бјелица, „Пронађен експлозив, приведене вехабије“, *Политика*, Београд, 19. 2. 2010.

³⁹ Претресом куће именованог пронађене су аутоматске пушке, пиштољ, муниција, ручна бомба, ручни бацач граната РПГ, одређена количина експлозива, шест маскирних војних тактичких прслука и мобилни телефони (НН, „Ухапшен вехабија Елвир Мукић“, *Независне новине*, Бања Лука, 1. 10. 2010).

⁴⁰ Домагој Маргетић, Истраживачки тим. Necenzurisano.com 05. 10. 2004. (<http://www.lupus-istina.com/forum/viewtopic.php?p=30579&sid=OaIbdcae3d049337...>).

Први озбиљан коментар феномена Шефхета Краснићија објавио је интернет портал www.pesenyurisano.com, на хрватском језику, 29. децембра 2008. године, у вези са говором мржње косовских вехабија против мале римокатоличке заједнице на Косову (чини око 3 одсто становништва), у смислу да католицима као „неверницима, прави муслимани не смеју допустити да живе у њиховој земљи“. Имајући на уму да су албански екстремисти етнички очистили Косово од Срба, прете истребљењем Хрвата и припремају се за обрачун са Албанцима шиитима који чине око 20 одсто албанске популације, стварна намера (крајњи циљ је успостављање вехабијске велике Албаније, као део Калифата) несумњиво је да вехабије на Косову представљају велику претњу читавом Балкану, јер би се оружани међумуслимански албански сукоби на Косову прелили ван тог простора.

На такву опасност указују и многе друге информације. Тако су петорица вехабија (два држављанина БиХ и три држављанина Србије), чланови хуманитарне организације „Искреност“, ухапшена 23. маја 2010. године код Призрена, Косово. Приликом хапшења заплењено је пет пушака „калашњиков“, три пушке, два пиштоља, муниција, панцири, униформе, пет рачунара и друга опрема.⁴¹ Минхенски *Zidojče sajtung* писао је (30. јула 2010) да вехабије делују на Косову, да су косовске власти недавно морале да затворе једну џамију у региону Дренице и да избаце имама који је дошао из Албаније јер је пропагирао радикални ислам. У вези са агресивношћу вехабија констатује: „Колико су фундаменталисти агресивни, показује случај либералног теолога Ксабира Хамитија који је претучен пошто је критиковао вехабије и рекао да не сматра да је ношење мараме главни приоритет за жене“, као и да је косовски муфтија Наим Трнава запретио да ће поднети тужбу против привремене владе Косова пред Европским судом за људска права јер је недавно забранила ношење мараме у основним и средњим школама.

Малобројни поборници вехабијског покрета у Црној Гори (око 120 у општинама Плав, Гусиње, Рожаје и Бијело Поље), према писању подгоричког дневника *Дан* (19. август 2010), под надзором су Агенције за националну безбедност те земље, а примају значајна финансијска средства од неких исламских хуманитарних организација. Међутим, проблем је много сложенији у Македонији, где је крајем јуна 2010. група вехабија, предвођена бившим хоџом Рамаданом Рамаданијем, за време молитве физички напала скопског муфтију Ибрахима Шабанија у Иса Беговој џамији, у ширем центру Скопља.⁴² Након инцидента Исламска верска заједница Македоније објавила је да у земљи постоје вехабије које „малтертирају и радикализују грађане исламске вероисповести“ и затражила помоћ власти и полиције.

⁴¹ Ухапшени су Идриз Биљбијани, Мустафа Имери и Исмаил Скендери, који имају држављанство БиХ, као и Албанци Хадит Мифтари и Арменд Календари, припадници вехабијске секте активне у околини Призрена. Идриз Биљбијани дошао је у Призрен после велике акције полиције БиХ против вехабија у Горњој Маочи, почетком фебруара 2010. године. Иначе, у мају 2009. косовска полиција је, на захтев власти САД, ухапсила четири особе оптужене за везу са радикалним исламистима, Шабана Дилија, Бајрама Беришу и Илџаза Исламија, као и америчког држављанина Бекима Казија (<http://www.depo.ba/vijesti/7718>).

⁴² Вехабије преузели три џамије у Скопљу, Форум Пут вјерника, (<http://www.putvjernika.com/forum/vijesti>)

Америчко-балкански исламистички терористички колективитет

Медији су 18. јуна 2010. године објавили вест да је антитерористичка јединица козовске полиције, под надзором тужиоца ЕУЛЕКС-а и пет агената ФБИ, претходног дана у Косовској Митровици ухапсила Бајрама Асланија, кога су власти из САД (Северна Каролина) оптужиле за подршку терористима. Већ сутрадан Аслани је, наводно због недостатка доказа, пуштен из притвора. Наизглед, реч је о исхитреној противтерористичкој мери, а у суштини Аслани представља кључну карику међу припадницима двеју терористичких група – једна на територији САД, а друга у Србији (схема 2).

Ко је, у ствари, Аслани?

Апелациони суд у Београду потврдио је (30. јула 2010) првостепену пресуду Специјалног суда којом су четворица вехабија, 8. септембра 2009. године, осуђена на казне од четири до осам година затвора, односно Адис Мурић (21) и Бајрам Аслани (28) осуђени су на по осам година, Неџат Булић (33) на седам и Енес Мујановић (19) на четири године затвора (Неџат Булић и Бајрам Аслани су осуђени у одсуству).

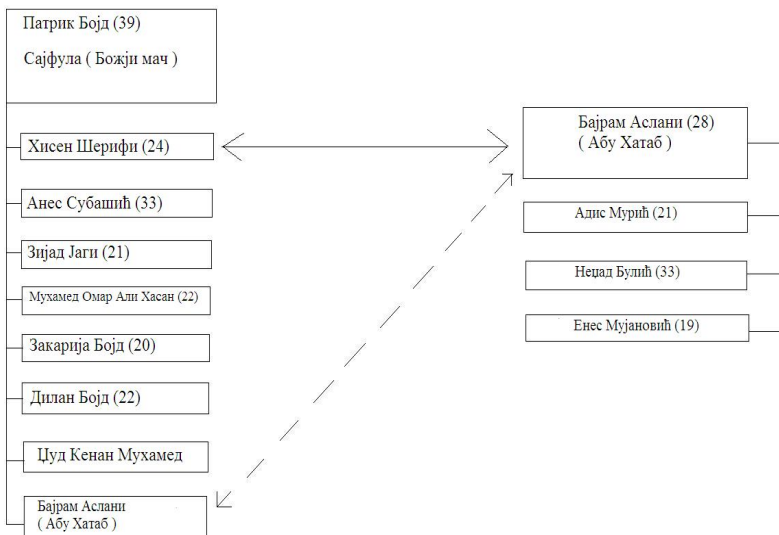

Схема 2 – Аслани
(Извор: аутор)

Они су од маја до септембра 2007. године на територији Новог Пазара (Србија) створили злочиначко удружење ради стицања верске и политичке моћи на територији Србије, БиХ и Македоније.⁴³ Седиште те групе било је у Новом Пазару и Косовској Ми-

⁴³ Према: *Политика*, Београд, 31. 7. 2010.

тровици. Суд је утврдио да су криви за удруживање ради противуставне делатности и тероризма. Чланови групе обучавали су се за управљање авионима и успостављали везе са истомишљеницима у БиХ, Македонији, Албанији, Грузији и Сирији. Из иностранства су набавили велике количине оружја, муниције и експлозивних средстава и планирали су убиства полицајаца у Новом Пазару. Заплењени су компакт дискови са снимцима убиства америчких војника у Авганистану и Ираку, као и руских војника у Чеченији, те снимци бомбаша самоубица и материјал у којем се позива на џихад.

Неџат Булић ухапшен је 25. марта 2010. године у Сарајеву (ФБиХ) на основу Интерполове потернице и одређен му је екстрадициони притвор,⁴⁴ а Бајрам Аслани ухапшен је 17. јуна 2010. у Косовској Митровици, али га је судија ЕУЛЕКСА сутрадан ослободио, наводно, због недостатка доказа.⁴⁵

Претпоставља се да се Аслани „крио“ од српских власти на Косову, где се нашао и у тренутку када су власти САД, 27. јула 2009, ухапсиле седам особа из Северне Каролине, укључујући једног Бошњака из БиХ (Анес Субашић, 33) и једног Албанца из Србије, са Косова (Хисен Шерифи, 24), који су осумњичени за планирање терористичких напада на Косову, у појасу Газе и Јордану.⁴⁶ Члан те групе Бајрам Аслани, Албанац са Косова, избегао је хапшење, а расположива сазнања указивала су на његову вишеструку повезаност са Хисеном Шерифијем, истакнутим чланом те групе. Хапшење је избегао и Џуд Кена Мухамед, за кога се верује да се склонио у Пакистан.

Вођа те терористичке групе био је Патрик Бојд, који је стекао искуство у базама радикалних исламиста у Авганистану и Пакистану од 1989. до 1992. године и искористио га за формирање сопствене организације, која би тренирала терористе, прикупљала новац и изводила нападе ван граница САД. Према седам тачака оптужнице, чланови те „ћелије џихада“, сви држављани САД, оптужени су за заверу за набавку материјала за подршку терористима, за заверу за убиство, киднаповање и рањавање људи у иностранству, како би се укључили у џихад. Бојд и Шерифи су накнадно оптужени да су припремали напад на базу маринаца у Квинтику у Вирџинији.⁴⁷

Према оптужници, Хисен Шерифи, емигрант са Косова, добио је дозволу за стални боравак у САД крајем јула 2008. године. Пошто га је претходно шеф групе (Бојд) обучио у руковању „калашњиковом“, отпутовао је из Рајлија у С. Каролини у Приштину, на Косову, да би узео учешће у џихаду и „вратио се у САД у априлу 2009. године, како би прикупио добровољце и новац за муџахедине“, односно „да би учествовао у

⁴⁴ http://www.seebiz.eu/sr/politika/u_sarajevu_uhapsen_odbegli_vehabija,72072.html (datum vesti 25.3.2010).

⁴⁵ Иако је Бајрам Аслани од српског суда осуђен на затворску казну за кривично дело тероризам, ухапшен је по налогу тужилаштва САД због сумње да је планирао терористичке акције у САД и на Косову. Конкретно, амерички тужилац за источни округ Северне Каролине оптужио га је за два кривична дела – пружање материјалне подршке терористима, пружање подршке тероризму или завери за убиство, киднаповање, онеспособљавање или наношење повреде особама или наношење штете имовини у страниј земљи. Оптужени је тражио од људи у САД новац да би купио земљиште на Косову и изградио базу у којој би се складиштили оружје и муниција за терористичке акције. (<http://www.naslovi.net/> 2010. 06. 17/mondo/zbog_terrorizma_u_SAD_uhapsen_Bajram_Aslani)

⁴⁶ Према: *Глас Српске*, Бања Лука, 28. 7. 2009.

⁴⁷ „Ова хапшења показују да овде и широм САД, међу нама, живе људи спремни да убијају“, изјавио је специјални агент ФБИ Овен Харис репортерима листа *Њуз енд обсервер* из Рајлија, главни град С. Каролине (27. 7. 2009), а државни јавни тужилац Џорџ Холдинг упутио је овакво упозорење: „Терористи и њихови подржаваци су немилосрдни и упорни у покушајима да убијају и рањавају невинне људе широм планете“.

насилном цихаду⁴⁸. Шерифи је 26. новембра 2008. послао поруку шефу групе у којој се каже да „све иде по плану“, „да има добре вести“ и да му је „Алах отворио пут“,⁴⁸ што је доживљено као опис ангажованости за цихад. После повратка у САД (5. априла 2009), да би „прикупио средства и људство за муџахедине“, на једном приватном кампу, са члановима групе „увежбавао је војну тактику и употребу оружја“.

Верује се да је Шерифи, заједно са Бајрамом Асланијем под надимком Абу Хатаб, планирао да на Косову успостави оперативну базу за милитантни цихад. Аслани је у ту сврху примио чек од Шерифија у износу од 15.000 долара, али је ухапшен пре него што је тај новац предао на Косову. Аслани је тражио новац од људи у САД да би купио земљиште на Косову и изградио базу у којој би складиштили оружје и муницију за терористичке акције.

Бошњак Анес Субашић се са породицом 1993. године преселио у Немачку, а одатле у САД.⁴⁹ За Субашића се у оптужници, поред осталог, наводи да је учествовао у „координираној конверзацији за слање двојице цихадиста у иностранству“ и да је предузимао радње за мобилизацију, као и за „прибављања новог пасоша“ Бојду.

Терористички напад у Бугојну – важна фаза вехабијске агресије на Балкан

У снажној експлозији, у 04.50 часова 27. јуна 2010. године, поред зграде Полицијске станице у Бугојну, БиХ, погинуо је један полицајац, а тешко је повређено више особа, од којих најтеже једна службеница полиције.⁵⁰ Полиција је ухапсила осам особа осумњичених за овај терористички напад, а Суд БиХ одредио је једномесечни притвор Насеру Палисламовићу, организатору терористичког напада, Харису Чаушевићу, непосредном извршиоцу напада и тројици који су Палисламовићу помагали да се скрива од полиције – Емину Османагићу, Неџаду Кешку и Харису Шпагу.

Установљено је да је експлозивну направу (око 15 килограма експлозива) поставио и активирао Харис Чаушевић⁵¹ (то је и сам признао), а са њим је у припремању и извршењу терористичког напада учествовао Насер Палисламовић.

Јавност је обавештена да је Харис Чаушевић припадао радикалној групи вехабија, на свом фејсбук профилу је ставио слику на којој пише да се „Алах спрема за победу“, био је регистрован у безбедносним службама као могући припадник терористичких група, у фебруару 2006. године у Бугојну вербално је напао високог званич-

⁴⁸ Хисенов комшија Питер Адлер приметио је да се дошљак са Косова нагло променио пре неколико година када је почео, приликом одлазака у џамију, да „облачи традиционалну муслиманску одећу, док су остали чланови његове породице постали врло американизовани“ (Момчило Пантелић, „Терористичка веза у САД од Пакистана до Балкана“, *Политика*, Београд, 29. 7. 2009).

⁴⁹ Јасмин Смајић, близак пријатељ Субашића и Шерифија, испричао је америчким новинарима да је годинама посматрао своје пријатеље како постају све религиознији, посебно када су се зближили са Патриком Бојдом, вођом групе (НН, „Субашић у притвору до завршетка суђења“, *Глас Српске*, Бања Лука, 11. 8. 2009).

⁵⁰ Према: *Политика*, Београд, 3. 2. 2010. и *Дневни аваз*, Сарајево, 2. 20. 2010.

⁵¹ Чаушевић је покушао да побегне са лица места, али је убрзо ухапшен. Експлозивну направу активирао је даљинским управљачем, а приликом хапшења бацио је бомбу на полицијску патролу и том приликом лакше ранио пет полицајаца.

ника БиХ претњом увођења „талибанског режима и калифата“ у БиХ, упућивао је позиве на џихад, претио „неверницима и противницима ислама“ итд. Харис Чаушевић дружио се са Насером Палисламовићем и обојица су подржавали и промовисали теоквир идеологију, за коју су карактеристични изразито радикални и екстремни исламски ставови, односно залаже се за друштвено уређење на нормама шеријата. Реч је о поборницима који сматрају да сваки муслиман који живи у друштву уређеном по нормама различитим од оних које они виде као исламске престаје да буде муслиман, јер је одабрао систем вредности који није муслимански. Такво своје опредељење потврдили су приликом првог суочавања са судијом. Наиме, Палисламовић није желео да устане пред судијом, јер уколико би то учинио, како је објаснио, „престао бити муслиман“, а у вези са додељеним адвокатом по службеној дужности рекао је: „Утрпали сте ми овог човека без мог знања. Он мени не треба, мени је Алах довољан“.⁵²

О главним актерима терористичког напада у Бугојну (Чаушевић и Палисламовић) изнете су многе чињенице које, поред осталог, указују на њихову повезаност са особама – члановима група осумњичених за тероризам у БиХ претходних година, чиме је потврђен континуитет вехабијске агресије на Балкан и дослух њених носилаца са Ал Каидом (схема 3). Реч је о повезаности са Ријадом Рустемпашићем у општини Бугојно, који је осумњичен за тероризам и са члановима своје групе ухапшен 2008. године. Чаушевић и Рустемпашић често су виђани у општини Бугојно како проналазе заостале mine, из којих су вадиле експлозив, док су Палисламовић и Рустемпашић у фебруару 2007. године покушавали да на подручју Бугојна купе већу количину експлозива, спорогорећег штапина, аутоматских пушака и муниције.

Суд БиХ укинуо је 15. октобра 2010. године притвор Ријадом Рустемпашићу (33), Абдулаху Ханџићу (30) и Едису Велићу (30) и одредио им мере забране – кућни притвор⁵³ (они су, са још две особе ухапшени 20. марта 2008. и осумњичени за тероризам, недозвољено поседовање експлозива и војне опреме). Тужилаштво БиХ уложило је жалбу на поменућу одлуку суда, уз напомену да је реч о опасној групи људи који се терете за тешко кривично дело тероризма,⁵⁴ удруживања ради чињења кривичних дела и неовлашћеног промета оружјем и војном опремом.

Оптужени Ријад Рустемпашић организовао је групу чији су чланови постали и оптужени Абдулах Ханџић, Едис Велић, Мухамед Рустемпашић и Едис Строил. Група је набављала и поседовала оружје, експлозив и различите производе двојне намене, подобне за израду импровизованих експлозивних направа, видео-снимке обука за руковање оружјем и за борбена деловања. Намеравали су да изврше бомбашке нападе на катедралу у Сарајеву и фрањевачки манастир у Фојници, те да припреме нападе на снаге НАТО-а у БиХ и контингент Оружаних снага БиХ који је требало да буде упућен у Авганистан.

⁵² Станишић Драган, „Од терориста страхују и судије и тужиоци“, *Политика*, Београд, 6. 7. 2010.

⁵³ Небојша Томашевић, „Суд БиХ пустио терористе на слободу“, *Глас Српске*, Бања Лука, 16. 10. 2010.

⁵⁴ Председавајући Заједничке парламентарне комисије за надзор над радом Обавештајно-безбедносне агенције БиХ Мирко Околић, у вези са одлуком Суда БиХ да на слободу пусти осумњичене, оценио је да су „опасни људи који никако не би требало да буду на слободи“ и да је зачуђујућа порука коју Суд БиХ шаље Европи и јавности, а члан Експертског тима Југоисточне Европе за борбу против тероризма Џевад Галијашевић констатовао да је „Суд БиХ главни заштитник терориста и једна од најважнијих карика у Ал Каидином ланцу у овом делу Балкана“ (*Исто*, 16. 10. 2010).

Изведен ТЕРОРИСТИЧКИ НАПАД на Полицијску станицу у Бугојну, 27. јуна 2010. године. Убијен један полицајац и рањено више особа;
ОСУМЊИЧЕНИ: Насер Палисламовић, Харис Чаушевић, Емин Османагић, Неџад Кешко и Харис Шпаго;

Спечени ТЕРОРИСТИЧКИ НАПАДИ на катедралу у Сарајеву, фрањевачки манастир у Фојници, снаге НАТО-а у БиХ и контингент Оружаних снага БиХ предвиђен за упућивање у Авганистан
ОСУМЊИЧЕНИ И ЛИШЕНИ СЛОБОДЕ 20. марта 2008. године: Ријад Рустемпашић, Абдулах Ханџић, Едис Велић, Мухамед Рустемпашић и Едис Строил

Спечени САМОУБИЛАЧКИ ТЕРОРИСТИЧКИ НАПАДИ на дипломатска представништва у Сарајеву земаља чији војници су ангажовани у Авганистану
ОСУЂЕНИ су 10. јануара 2007. године у Сарајеву за кривично дело тероризма:
– Мирсад Бекташевић, на 15 година затвора;
– Абдулкадир Цесур, на 13 година и четири месеца затвора;
– Бајро Икановић, на осам година затвора;
– Сенад Хасановић, на две и по године затвора и
– Амир Бајрић, на две године затвора.

Схема 3 – Акције вехабија
(Извор: аутор)

Иначе, оптужени Ријад Рустемпашић је током рата био припадник злогласне муџахединске јединице „Ел Муџахид“, где је завршио курс за прављење импровизованих експлозивних направа. Познат је као радикални исламиста, који је после рата прошао обуку у једном од кампова у Саудијској Арабији, а по повратку у БиХ организовао је поменуту групу. Године 1996. био је осумњичен за бројне нападе на Хрвате у Бугојну, ФиХ. Извесно време је провео у Аустрији, а 2000. године покушао је, али није успео, да се придружи терористима у Чеченији.

Најозбиљнија истрага против Рустемпашића вођена је током противтерористичке операције „Максимус“, крајем 2005. године. Ту групу чинили су Швеђанин босанског порекла, турски држављанин и два држављанина БиХ. Суд БиХ у Сарајеву изрекао је 10. јануара 2007. казне четворици припадника „Максимуса“ оптужених за кривично дело тероризма. Мирсад Бекташевић (20) осуђен је на 15 година, Абдулкадир Цесур (22) на 13 година и четири месеца, Бајро Икановић (31) на осам година затвора и за кривично дело недозвољено држање експлозивних средстава, Сенад Хасановић (20), на две и по године затвора.⁵⁵ Раније, на основу признања кривице и нагодбе са тужиоцем, на две године затвора осуђен је Амир Бајрић, који је набавио експлозив Бекташевићу, Цесуру и Икановићу.

⁵⁵ „Када су извођени из суднице Суда БиХ у Сарајеву, Бекташевић и Икановић су узвикивали 'Алаху екбер', несумњиво да потврде ко су и у чији суд једино верују“ (Боро Марић, „У затвор са осмехом“, *Политика*, Београд, 12. 01. 2007).

Неке чињенице, саопштене приликом изрицања пресуде Бекташевићу, Цесуру и Икановићу, аргументовано потврђују обим и карактер терористичке претње БиХ и многим ванбалканским земљама. Наиме, Бекташевић и Цесур допутовали су у БиХ у септембру 2005. и у сарадњи са Бајром Икановићем, Амиром Бајрићем и Сенадом Хасановићем припремали самоубилачке терористичке нападе на дипломатска представништва земаља у Сарајеву чији војници су у Авганистану. Приликом претреса стана наведених лица пронађено је: 19.482 грама експлозива и три тротилска метка од 100 грама, као и други предмети – детонаторска каписла, тајмери, самоубилачки прслуци и видео-трака, снимљена само неколико сати пре хапшења, на којој три мушкарца траже опроштај од Бога због своје „жртве“. Важан материјални доказ који указује да су планирали такве нападе била је пронађена видео-касета, која садржи начин израде импровизоване експлозивне направе. Аудио-снимак садржаја те траке јасно указује да су осумњичени припремали и планирали самоубилачке терористичке нападе, што је потврђено и форензичарским вештачењем у лабораторији ФБИ у Вашингтону. На видео-касети, поред осталог, Бекташевић говори: „Алаху екбер. Овдје се браћа припремају за нападе. Показују нам ствари које ће користити за народ. Ова браћа су спремна да нападну. Иншалах они ће напасти Al-Qufar, који убијају нашу браћу муслимане у Ираку, Авганистану и многим другим земљама. Ово оружје ће бити употребљено против Европе, против оних чије снаге су у Ираку и Авганистану. Ова два брата, они су предали своје животе да удовоље Алаху, да помогну својим браћама и сестрама. Они су муслимани, њихови сати долазе. Они су спремни да нападну зато немојте мислити да смо Вас заборавили. Ми смо овде и ми планирамо и имамо све спремно. Ово је порука за вас“, а на аудио-запису забележене су следеће речи: „Самоубилачки напад је ефикасно оружје јер уноси панику међу непријатеље. Ништа не може посејати страх као оно што се догодило у Вашингтону, Палестини... Због тога, одазовите се џихаду и крените. Муслимани вас зову у помоћ, морате кренути“.

Ухапшени су 19. и 20. октобра 2005. године због сумње да су починили кривично дело припремања тероризма. Суд БиХ тада је одредио притвор од 30 дана Мирсаду Бекташевићу, родом из Црне Горе а шведском држављанину и турском држављанину Абдулкадиру Цесуру, а држављанина БиХ Икановића пустио је на слободу.⁵⁶ Поводом хапшења тројице потенцијалних терориста, полиција Данске саопштила је да осумњичени припадају мрежи која је планирала да изведе терористичке нападе у Европи,⁵⁷ напомињући да је противтерористичка операција данске полиције повезана са истрагом у БиХ. С тим у вези наведено је да је Бекташевић, док је боравио у Шведској, под псеудонимом Максимус, преко интернета одржавао везу са вођом Ал Каиде у Ираку Мусабом

⁵⁶ НН, „Спречена планирана терористичка акција у БиХ – притворени шведски и турски држављани“, *Дневни Аваз*, Сарајево, 23. 10. 2005.

⁵⁷ Четворица Данаца муслиманске вероисповести, старости између 16 и 20 година, ухапшена су 27. октобра 2005. у Копенхагену и одређен им је притвор до завршетка истраге, 16. новембра, изјавио је портпарол полиције Јерн Бро. У становима ухапшених заплењени су компјутери, компакт-дискови, радикална муслиманска литература, мобилни телефони и 200.000 круна. „Имали смо времена за надзор, али чини се да је њихов план био у завршној фази“, рекао је Бро и додао да је на кратко ухапшено 25 људи, али је само четворици одређен притвор јер се сумња да је мрежа којој припадају планирала да изведе терористичке самоубилачке нападе негде у Европи (Агенција Танјуг, пренела *Политика*, Београд, 29. 10. 2005).

ал Заркавијем. На Бекташевићевом рачунару био је и фолдер, написан арапским словима, из чијега је садржаја евидентно да је у септембру 2005. основана ћелија Ал Каиде за Северну Европу. Такође, утврђено је да је одржавао везу са својим сарадницима у Данској, од којих је добио новац за набавку експлозива.

У вези са осумњиченима за тероризам, један међународни званичник близак истражи, који желео да остане анониман, казао је да су чланови те групе желели да регрутују потенцијалне бомбаше самоубице из постојећих имигрантских заједница на Западу: „Они су индоктринирани тако да мисле да за свој народ могу да буду веома значајни. Млади су, осетљиви и могуће је да немају право гласа у заједници у којој живе“.⁵⁸ То је потврдила и мајка некадашњег „Босанца“, натурализованог Шведњанина Мирсада Бекташевића (Ханифа), изјавом да њен син никада раније није био религиозан, али је у Шведској почео да иде у џамију, где су га заврбовала тројица људи – један Палестинац из Сирије, Курд и Сомалијац, који су и направили од њега „радикалног верника“. У том смислу је и констатација немачког експерта за Балкан Франца Лотара Алтмана, који је поводом хапшења трочлане групе у Сарајеву у изјави за радио *Дојче Веле* (27. 10. 2010) рекао да „постоје назнаке да се недавно хапшење три особе осумњичене за припремање терористичких напада у БиХ може посматрати као деловање Ал Каиде у тој земљи“.

Наведене чињенице и извештај директора Обавештајно-безбедносне агенције БиХ Алмира Џува на седници Заједничке комисије за одбрану и безбедност Парламента БиХ (11. 7. 2010) у вези са терористичким нападом на полицијску станицу у Бугојну, указују на ниво угрожености безбедности Балкана тероризмом вехабија, односно одмакlost и ефективност селефијске агресије у овом предворју Европе. Наиме, Џуво је констатовао: „У БиХ вреба опасност од око 3.000 потенцијалних терориста припадника вехабијског покрета, од којих је 97 одсто локално становништво, док је 30 до 40 странаца. Изузетно су добро опремљени, и то много боље него полиција. Видим потенцијалну опасност од 3.000 особа које у сваком моменту могу направити терористички акт који ће имати много веће последице од овог у Бугојну. Харис Чаушевић и Насер Палисламовић, осумњичени као починиоци терористичког напада на полицијску станицу у Бугојну, припадају радикалним групацијама селефија у БиХ“.⁵⁹

Закључак

Непромишљено насилно уништење бивше комунистичке, мултиетничке, мултиверске, мултикултуралне и несврстане Југославије у последњој деценији 20. века, поред осталог, има за последицу то да је на Балкану данас око 10% муслимана (око 500.000 Бошњака и Албанаца) ханефија „реисламизирано“, односно конвертирало на правцу добрих претходника (селефу салих) који себе сматрају јединим заступницима изворног (политичког) ислама, док су остали муслимани застранили са

⁵⁸ *Њујорк Тајмс*: „О радикалној исламској ћелији у БиХ – Царство за терористе“, пренела *Политика*, Београд, 5. 12. 2005.

⁵⁹ Према: *Дневни Аваз*, Сарајево, 13. 7. 2010. и *Глас Српске*, Бања Лука, 12. 7. 2010.

правог пута ислама. У складу са тим, селефије агресивно покушавају да осталим муслиманима (око 90%) на Балкану наметну своје практиковање ислама. Тероризам представља важан аспект њиховог ангажовања. Упркос томе, примарне жртве (нападнуте државе), али и моћни ванбалкански чиниоци ангажовани у балканским збивањима, из необјашњивих разлога не успевају ефикасно да зауставе селефијску агресију. На то указује функционисање њених ешелона, посебно првог ешелона – локалне милитантне групе, у дослуху са терористичком Ал Каидом, који свакодневно постижу „невидљиве“ и видљиве резултате. С обзиром на то да поседују оперативну способност да изводе систематске терористичке нападе, укључујући и самоубилачке, као и побуњеничка дејства, те да у томе имају, односно могу имати несобичну подршку невладиних и владиних субјеката (на пример, Ирана), тиме не би било дестабилизовано само предворје Европе познато као Балкан, већ и међународна заједница.

Размотрен узорак повезаности селефијских милитантних скупина на неитрегрисаном делу Балкана са терористичком Ал Каидом представља само врх пирамиде њихових постојећих могућности, које ће се, верује се, повећавати у наредном периоду. Уколико државе Балкана ургентно не преиспитају и не унапреде своју одбрану од „незауостављиве“ агресије терористичке Ал Каиде, чак и њихова евентуална интеграција у ЕУ или НАТО, или у обе наднационалне структуре, која није изгледна у скорије време, неће битно утицати на њихову стабилност. То првенствено због тога што је крајњи циљ „реисламизираних“ Бошњака и Албанаца супротан уједињеној Европи – успостављање „Балканског емирата“ као дела јединствене исламистичке државе у свету, па ће у складу њим, као и до сада, настојати да га остваре офанзивним џихадом.

Литература

1. Али, Х.: *У мрежи зла – међународни тероризам и Ал Каида*, Глас Српске, Бања Лука, 2007.
2. Бабановски, И.: *ОНА терористичка паравојска во Македонија*, Веда, Скопље, 2002.
3. Бодански, Ј.: *Неки то зову мир – у ишчекивању рата на Балкану*, Просвета, Ниш, 1998.
4. Галијашевић, Џ.: *Ера тероризма у Босни и Херцеговини*, Филип Вишњић, Београд, 2007.
5. Гађиновић, Р.: *Отимање Косова и Метохије*, Графолик, Београд, 2004.
6. Дрецун, М.: *Алахови ратници – балканска база глобалног џихада*, Драслар партнер, Београд, 2008.
7. Цветковић, Н.: *Под заставом џихада о учешћу иностраних добровољаца у БиХ 1992–95*, НИУ „Штампа“, Добој, 2005.
8. Елзесер, Ј.: *Како је џихад стигао на Балкан*, Јасен, Београд, 2006.
9. Јефтић, М.: *Савремени џихад као рат*, Никола Пашић, Београд, 2001.
10. Колман, Е.: *Џихад Ал Каиде у Европи – авгано-босанска веза*, АЛТЕРА, Београд, 2006.

11. Маргетић, Д.: *Исламистички тероризам на југу Европе*, Атлас, Загреб, 2006.
12. Мијалковски, М.: *Терористи „спавачи“ у Србији и Црној Гори*, Војни информатор, НИЦ, Војска“, Београд, 1–2, 2004.
13. Мијалковски, М. и Дамјанов, П.: *Тероризам албанских екстремиста*, НИЦ „Војска“, Београд, 2002.
14. Мливончић, И.: *Ал Каида се калила у Босни и Херцеговини*, Наша огњишта, Томиславград, 2007.
15. Мустафић, И.: *Планирани хаос 1990–1996*, Удружење грађана „Мајке Сребренице и Подриња“, Сарајево, 2008.
16. Хећимовић, Е.: *Гариби – муџахедини у БиХ 1992–1999*, Фондација Сина, Зеница, 2006.
17. Хофман, Б.: *Унутрашњи тероризам*, Народна књига/Алфа, Београд, 2000.
18. Потежица, О.: *Вехабије између истине и предрасуда*, Филип Вишњић, Београд, 2007.
19. Сејдмен, М.: *Терористичке мреже*, АЛТЕРА, Београд, 2006.
20. Секаф, А., Х.: *Вехабизам/Селефизам*, Сребрно перо, Сарајево, 2005.
21. Сретеновић, М.: „Геополитички положај Западног Балкана“, *Војно дело*, пролеће 2010, Министарство одбране Републике Србије, Београд, 2010.
22. Шиндлер, Џ., Р.: *Несвети терор – Босна, Ал Каида и успон глобалног џихада*, Службени гласник, Београд, 2009.